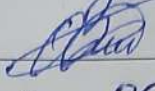

Вінницький національний технічний університет
Факультет електроенергетики та електромеханіки
Кафедра філософії та гуманітарних наук

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор з науково-педагогічної роботи
та організації освітнього процесу

Олександр ПЕТРОВ

« 22 » 06 2023 р.

**РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ФІЛОСОФІЯ НАУКИ І ТЕХНІКИ**

рівень вищої освіти – другий (магістерський)
галузь знань 19 Архітектура та будівництво
спеціальність 192 Будівництво та цивільна інженерія
освітня програма Промислове та цивільне будівництво

СУЯ ВНТУ-08-25-РП.022.01:23

2023 рік

Робоча програма навчальної дисципліни «Філософія науки і техніки»

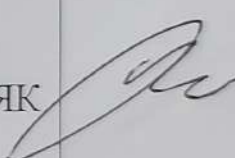

рівень вищої освіти – другий (магістерський)

галузь знань 19 Архітектура та будівництво

спеціальність 192 Будівництво та цивільна інженерія

освітня програма Промислове та цивільне будівництво

2023. – 16 с.

	Посада Протокол засідання	ПІБ	Підпис
Розробле- но	Д.філос.н., професор каф. ФГН Д.філос.н., професор каф. ФГН К.філос.н., доцент каф. ФГН	Олег ХОМА Володимир РАТНІКОВ Анатолій ТЕКЛЮК	
Схвалено	Зав. кафедри ФГН Засідання кафедри ФГН (протокол № 23 «29» 05. 2023)	д.ф.н., проф. Олег ХОМА	
	Гарант освітньої програми проф. кафедри ІСБ	к.т.н., професор Георгій РАТУШНЯК	
	Голова Методичної комісії ФБЦЕІ Методична комісія ФБЦЕІ (протокол №11 «12» 06. 2023)	к.т.н., доцент Іван МЕТЬ	
Затвердже- но	Голова методичної ради Методична рада ВНТУ (протокол №11 «22» 06. 2023)	к.т.н., доцент Олександр ПЕТРОВ	

© О. І. Хома, 2023

© В. С. Ратніков, 2023

© А. І. Теклюк, 2023

© ВНТУ, 2023

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 3,0	Галузь знань: 19 Архітектура та будівництво	Обов'язкова (загальна)	
Модулів – 1	Спеціальність: 192 Будівництво та цивільна інженерія Освітня програма: Промислове та цивільне будівництво	Рік підготовки:	
Змістових модулів – 2		1	1
Індивідуальне науково-дослідне завдання (не передбачено)		Семестр	
Загальна кількість годин - 90		1	2
		Лекції	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2 самостійної роботи – 2,8	Рівень вищої освіти – другий (магістерський)	18 год.	5 год.
		Практичні, семінарські	
		18 год.	5 год.
		Лабораторні	
		Не передбачені	Не передбачені
		Самостійна робота	
54 год.	80 год.		
		Вид контролю: залік	

Мова навчання – українська.

2. Передумови для вивчення дисципліни

Дисципліна «Філософія науки і техніки» базується на системах і концепціях філософії, філософії науки, філософії техніки. Передумовою для вивчення дисципліни є результати навчання під час вивчення в комплексу дисциплін: філософія, історія та культура України, психологія та політологія.

3. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета вивчення дисципліни «Філософія науки і техніки» полягає в тому, що магістрант при знайомстві зі світом філософських систем і концепцій, долучається до філософського способу осягнення навколишнього світу, що включає різні прийоми критичного мислення. Курс передбачає освоєння основних результатів розробки філософських проблем наукового пізнання, котрі були досягнуті сучасною філософією науки і філософією техніки.

В епоху постіндустріального суспільства і становлення інформаційної цивілізації роль науки і техніки зростає і зазнає якісних змін. Виникає потреба філософського осмислення цих змін і нової ролі науки і техніки в культурі.

Тому мета викладання навчальної дисципліни «Філософія науки і техніки» полягає в тому, щоб: виявити клас філософських проблем науки і техніки; дати класифікацію цих проблем, проаналізувати найважливіші з них та виявити специфіку філософських проблем наукового пізнання і технічного творіння; розглянути основні тенденції і перспективи розвитку науки і техніки.

Завдання дисципліни «Філософія науки і техніки» полягають в наступному:

- сформувати і збагатити культуру мислення та світоглядну культуру магістранта (оперування поняттями і судженнями; визначення суттєвого; розкриття взаємозв'язків і протиріч; застосування розмаїття методологічних підходів до істини і взаємодії зі світом);
- розглядати співвідношення філософії і науки, філософії і техніки;
- представити класифікацію філософських проблем науки і техніки і виявити специфіку філософських проблем наукового пізнання;
- проаналізувати природу науки, її структуру і дати класифікацію методів і форм наукового досвіду;
- сприяти підвищенню творчого потенціалу особистості.

Компетентності, якими повинен оволодіти здобувач в результаті вивчення дисципліни:

ЗК01. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК03. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

Програмні результати навчання.

ПРН01. Застосовувати знання для вирішення поставлених задач аналізу та синтезу в системах будівництва та цивільної інженерії.

Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1

Тема 1. Філософія, наука, філософія науки

Труднощі визначення поняття "наука".

Історичні типи взаємодії філософії і науки: натурфілософська і позитивістська моделі.

Різноманіття проблем науки і спроби їх класифікації. Поняття філософських проблем науки і їхніх типи. Проблеми наукового пізнання, їх історична психологічна складова.

Поняття рефлексії. Філософська рефлексія над наукою. Філософія науки як галузь філософського знання. Зв'язок філософії науки з історією науки і іншими дисциплінами.

Тема 2. Природа наукового знання

Епістемологія як особлива галузь філософії. Проблема типології знання – проблема Канта). Наука – не-наука: проблема демаркації. Наукове і міфологічне знання. Наукове та повсякденне знання. Наукове і релігійне знання. Наукове і позанаукове знання.

Наука як особливий тип знання: предметна визначеність наукового знання, його системність, об'єктивна істинність, необхідність зростання наукового знання. Поняття форми наукового знання як системоутворювального елемента науки. Мова науки.

Наука як особливий вид діяльності. Наукове пізнання: його мета, зміст, призначення. Поняття наукового методу. Науковий метод і правило. Наукове дослідження як науковий пошук. Поняття наукової творчості.

Наука як соціокультурне явище. Поняття наукового співтовариства. Наука і мораль. Науковий етос. Наука як триєдність знання, діяльності і соціальних форм її організації. Основні функції науки. Гносеологічні функції науки: описова, пояснювальна, передбачувальна. Номологічна модель пояснення Гемпеля – Оппенгейма.

Тема 3. Структура наукового знання

Емпіричний і теоретичний рівні наукового знання. Емпіричні форми наукового знання: науковий факт; емпіричні дані: емпіричний закон; модельний об'єкт, теоретичні форми наукового знання: наукове поняття: ідеалізація: і наукова проблема; наукова гіпотеза; теоретична модель: теоретичний закон; наукова теорія.

Структура наукової теорії. Теорія і модель. Теорія и реальність.

Наукова теорія і науково-дослідна програма. Основні науково-дослідні програми в історії науки. Наукова картина світу як форма наукового знання. Наукова картина світу і наукова теорія. Основні картини світу в історії науки. Дисциплінарна структура науки (класифікація наук).

Змістовий модуль 2

Тема 4. Динаміка наукового знання

Особливості наукового методу. Метод, методика, методологія. Два рівні методологічного аналізу науки і дві методології.

Форми і методи наукового пізнання. Метод і теорія.

Класифікація наукових методів. Емпіричні методи наукового пізнання: спостереження, вимір, експеримент. Теоретичні методи наукового пізнання; ідеалізація, аксіоматичний метод, математичне моделювання, гіпотетико-дедуктивний метод, уявний експеримент і ін. Загальнологічні методи наукового пізнання: абстрагування, аналіз і синтез, індукція і дедукція, аналогія, моделювання, «цикл» наукового дослідження.

Тема 5. Методологія наукового пізнання

Наукове пізнання як творчий процес. Наукова діяльність – єдина продуктивне (креативне) і репродуктивна діяльність.

Правило, метод, принцип. Методологія наукової діяльності, методологічний принцип. Методологічні принципи та їх роль у науковому пізнанні. Принцип відповідності, принцип додатковості, принцип спостережуваності, принцип симетрії. Більш «ліберальні» регулятивні принципи наукового пізнання: принцип простоти, принцип краси й ін.

Фундаментальні і прикладні дослідження в науці. Методологія науки і наукова раціональність. Науковий пошук і інтуїція. Логіка, інтуїція, мистецтво. Дискурсивне і інтуїтивне в науковому пошуку.

Тема 6. Філософія техніки як особлива філософська дисципліна.

Поняття техніки. Техніка як сукупність артефактів; Поняття «techne» і його трансформації. Становлення техніки і рушійні сили її розвитку. Техніка і технологія.

Еволюція взаємозв'язку науки і техніки і сучасної трансформації взаємозв'язку. Поняття технонауки.

Наукове дослідження (науковий пошук) і інженерна діяльність. Природа Технічного мистецтва. Дослідницька діяльність і поняття теорії рішення дослідництва задач (ТРДЗ).

Необхідність філософського осмислення техніки. Поняття філософії техніки й історичні етапи її розвитку. Філософія техніки і філософія науки, їхній взаємозв'язок. Основні градації у філософії техніки – методологічна і гуманітарна.

Технологія як особливе знання і як особлива діяльність. Інженерна діяльність і технічна творчість. Технократичне мислення і шляхи подолання його обмеженості.

Техніка в соціокультурному контексті. Зміна характеру взаємодії техніки з наукою, а також їхнього соціального стану в ХХ ст. Науково-технічний прогрес і філософське осмислення його суперечливості: сцієнтистська й антисцієнтистська тенденції. Наука, техніка, гуманізм.

Техніка в філософсько-антропологічному контексті. Техніка в контексті глобальних проблем. Етика в “технічному” суспільстві. Перспективи філософії техніки.

5. Структура навчальної дисципліни

Назви тем змістового модуля	Кількість годин											
	денна форма						Заочна форма					
	усьо го	у тому числі					усьог о	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Змістовий модуль 1												
Тема 1. Філософія, наука, філософія науки.	15	3	3	-	-	9	15	1	1	-	-	14
Тема 2. Природа наукового знання.	15	3	3	-	-	9	14	1	1	-	-	13
Тема 3. Структура наукового знання.	15	3	3	-	-	9	14	1	1	-	-	13
<i>Разом за модулем 1</i>	45	9	9			27		3	3			40
Змістовий модуль 2												
Тема 4. Динаміка наукового знання.	15	3	3	-	-	9	13	0,5	0,5	-	-	13
Тема 5. Методологія наукового пізнання.	15	3	3	-	-	9	13	0,5	0,5	-	-	13
Тема 6. Філософія техніки як особлива філософська дисципліна.	15	3	3	-	-	9	15	1	1			14
<i>Разом за модулем 2</i>	45	9	9			27		2	2			40
<i>Усього годин</i>	90	18	18	-	-	54	90	5	5	-	-	80

6. Теми семінарських занять - Не передбачено навчальним планом

7. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна	заочна
<i>Змістовий модуль 1</i>			
1.	Історичні типи взаємодії філософії і науки: натурфілософська і позитивістська моделі.	3	1
2.	Епістемологія як особлива галузь філософії. Проблема типології знання – проблема Канта). Наука – не-наука: проблема демаркації. Наукове і міфологічне знання. Наукове та повсякденне знання. Наукове і релігійне знання. Наукове і позанаукове знання.	3	1
3.	Емпіричний і теоретичний рівні наукового знання. Емпіричні форми наукового знання: науковий факт; емпіричні дані: емпіричний закон; модельний об'єкт, теоретичні форми наукового знання: наукове поняття: ідеалізація: і наукова проблема; наукова гіпотеза; теоретична модель: теоретичний закон; наукова теорія.	3	1
<i>Змістовий модуль 2</i>			
4.	Дидактичний процес у вищій школі Особливості наукового методу. Метод, методика, методологія. Два рівні методологічного аналізу науки і дві методології.	3	0,5
5.	Наукове пізнання як творчий процес. Наукова діяльність – єдина продуктивне (креативне) і репродуктивний діяльність. Правило, метод, принцип. Методологія наукової діяльності, методологічний принцип.	3	0,5
6.	Поняття техніки. Техніка як сукупність артефактів. Поняття «techne» і його трансформації. Становлення техніки і рушійні сили її розвитку. Техніка і технологія.	3	1
	<i>Усього годин</i>	18	5

8. Самостійна робота

№	Назва теми	Кількість годин	
		денна	заочна
1.	Поняття рефлексії. Філософська рефлексія над наукою. Філософія науки як галузь філософського знання. Зв'язок філософії науки з історією науки і іншими дисциплінами.	9	14
2.	Наука як особливий вид діяльності. Наукове пізнання: його мета, зміст, призначення. Поняття наукового методу. Науковий метод і правило. Наукове дослідження як науковий пошук. Поняття наукової творчості.	9	13
3.	Наукова теорія і науково-дослідна програма. Основні науково-дослідні програми в історії науки. Наукова картина світу як форма наукового знання. Наукова картина світу і наукова теорія. Основні картини світу в історії науки. Дисциплінарна структура науки (класифікація наук).	9	13
4.	Загальнологічні методи наукового пізнання: абстрагування, аналіз і синтез, індукція і дедукція, аналогія, моделювання, «Цикл» наукового дослідження.	9	13
5.	Фундаментальні і прикладні дослідження в науці. Методологія науки і наукова раціональність. Науковий пошук і інтуїція. Логіка, інтуїція, мистецтво. Дискурсивне і інтуїтивне в науковому пошуку.	9	13
6.	Техніка в філософсько-антропологічному контексті. Техніка в контексті глобальних проблем. Етика в “технічному” суспільстві. Перспективи філософії техніки.	9	14
	Усього годин	54	80

9. Письмове завдання – за темами практичних занять

10. Методи навчання

При вивченні дисципліни використовуються:

1. Дидактичні методи – лекції з використанням мультимедійних презентацій.
2. Практичні методи: практичні завдання.
3. Метод самостійного навчання.

4. Активні методи: експрес опитування, тестування.
5. Словесні методи навчання: лекції, консультації.

11. Форми та методи контролю

Поточний та підсумковий контроль знань здобувачів проводиться шляхом фронтального, індивідуального чи комбінованого опитування під час практичних занять, колоквиумів, тестування, заліку. Під час підсумкового контролю враховуються результати здачі всіх видів навчальної роботи згідно із структурою кредитів. Підсумковий контроль знань здійснюється в кінці опанування освітнього компоненту шляхом додавання загальної кількості балів, отриманих під час навчання.

На позааудиторну роботу виноситься вивчення окремих проблем курсу, підготовка до практичних занять, колоквиумів, тестування, заліку.

12. Розподіл балів, які отримують здобувачі

Оцінювання знань, умінь та навичок здобувачів з окремих видів роботи та в цілому за модулями (в балах):

Вид роботи	Семестр		Усього за семестр
	М1	М2	
1. Усні відповіді на практичних заняттях (1 відповідь – 6 балів)	18	18	36
2. Практичні (письмові) завдання (1 завд. – 12 балів)	12	12	24
3. Колоквиуми	20	20	40
Усього за модуль	50	50	100

Шкала оцінювання: в балах та ЄКТС

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS
90 – 100	A
82-89	B
75-81	C
64-74	D
60-63	E
35-59	FX незадовільно з можливістю повторного складання
0-34	F незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

13. Критерії оцінювання знань, умінь та навичок здобувачів

Рівень компетентності	За бальною шкалою	За шкалою ЕКТС	Критерії оцінювання
IV Високий (творчий)	90 – 100	A	Виставляється здобувачу, знання якого є глибокими, міцними, узагальненими; він уміє знаходити джерело інформації та аналізувати її, формулювати та розв'язувати проблеми; його навчальна діяльність має дослідницький характер, позначена вмінням самостійно оцінювати різноманітні життєві ситуації, явища, факти, виявляти та відстоювати особисту позицію; навчальна діяльність характеризується достатнім рівнем соціальної спрямованості (займається науковою та просвітницькою роботою).
III Достатній (конструктивний)	82 – 89	B	Заслужує здобувач, відповіді якого правильні, логічно обґрунтовані. Він вміє аналізувати, робити висновки, але при цьому використовує загальновідомі докази, припускається незначних помилок та неточностей; своєчасно виконав всі види робіт, активно працював на заняттях; знає основні наукові поняття та категорії, але при цьому не завжди може дати чіткі їх визначення; здатний самостійно здійснювати основні види навчальної діяльності.
	75 – 81	C	Виставляється здобувачу, знання якого характеризуються достатньою повнотою, який володіє основними науковими категоріями, але не вміє чітко дати їх визначення; вміє робити узагальнення, але припускається незначних неточностей; вільно застосовує вивчений матеріал; виконав всі форми робіт.
II Середній (репродуктивний)	64 – 74	D	Виставляється здобувачу, який в основному оволодів навчальним матеріалом, але не вміє робити висновки, не користується додатковою літературою, не достатньо оволодів термінологічним словником, не виявляє ерудиції, не повною мірою розуміє зміст основних понять і категорій; не завжди активно працював на заняттях.
	60 – 63	E	Заслужує здобувач, який в цілому оволодів навчальним матеріалом курсу, знає основні визначення та поняття, їх зміст, вміє дати їм пояснення, але у відповідях припускається суттєвих помилок, не має цілісного уявлення про предмет; не досить активно працював на заняттях.
I Низький	35 – 59	FX	Виставляється здобувачу, відповідь якого при відтворенні навчального матеріалу є елементарною, зумовлюється початковими уявленнями про предмет вивчення. Він не в змозі робити узагальнення, на низькому рівні склав колоквиум, не засвоїв 60% навчального матеріалу; був присутній на заняттях, але не виконував основні види робіт.
	0 – 34	F	Виставляється здобувачу, який фрагментарно відтворює значну частину навчального матеріалу, має нечіткі уявлення про об'єкт вивчення, не засвоїв 35% навчального матеріалу; не виявляє здатність елементарно викласти думку; не виконав жодного завдання, але пасивно відвідував заняття.

14. Критерії оцінювання знань, умінь та навичок здобувачів за видами робіт

Рівень компетентності	За шкалою ЄКТС	Усна доповідь на практичних заняттях	Практичне (письмове) завдання	Колоквіум (тести)
IV Високий (творчий)	A	5,5-6 б.: здобувач повністю розкрив суть питання, надав правильне теоретичне тлумачення визначенням та категоріям.	11-12б.: виставляється при правильному та безпомилковому виконанні завдання	18-20б.: 90-100% правильних відповідей
III Достатній (конструктивний)	B	5,0б.: здобувач розкрив суть питання, але у відповіді допущені деякі несуттєві помилки, відсутні обґрунтування окремих положень.	10 б.: виставляється при правильному виконанні завдання, але у відповідях допущені деякі несуттєві помилки, відсутні обґрунтування окремих положень.	17б.: 82-89% правильних відповідей
	C	4,5 б.: здобувач розкрив суть питання, але у відповіді допущені неправильні обґрунтування окремих положень.	9 б.: виставляється при правильному виконанні завдання, але з деякими незначними помилками, у відповідях допущені неправильні обґрунтування окремих положень.	15-16б.: 75-81% правильних відповідей
II Середній (репродуктивний)	D	3,8б.: здобувач не розкрив питання, але брав участь в обговоренні питань	7,6 б.: виставляється, якщо при виконанні завдання допущені помилки, які свідчать про недостатнє знання теорії	13-14б.: 64-74% правильних відповідей
	E	3,6 б.: здобувач не розкрив питання, але брав участь в обговоренні питань, хоча і з деякими відхиленнями	7,2 б.: виставляється, якщо при виконанні допущені помилки, які свідчать про недостатнє знання теорії, пояснення відсутні або фрагментарні.	12б.: 60-63% правильних відповідей
I Низький	Не задовільно	0 б.: за повну відсутність відповіді	0 б.: виставляється у випадку, якщо завдання не виконано	0-11б.: 0-59% правильних відповідей

15. Академічні права та обов'язки

Здобувачі та викладачі повинні дотримуватися норм забезпечення честі, гідності, взаємної поваги і довіри, рівноправності та толерантності усіх учасників освітнього процесу шляхом дотримання принципів академічної доброчесності, викладених у **«Положенні про академічну доброчесність у ВНТУ»**.

З метою запобігання та виявлення плагіату у навчальних роботах, розвитку навичок коректної роботи із джерелами інформації та впровадження практики належного цитування, дотримання вимог наукової етики та поваги до інтелектуальних надбань та активізація самостійності й індивідуальності при створенні авторського твору і відповідальності за порушення загальноприйнятих правил цитування слід дотримуватись норм **«Положення про запобігання академічному плагіату та порядок його виявлення у навчальних, наукових, кваліфікаційних та науково-методичних роботах у ВНТУ»**.

З метою визнання результатів навчання здобутих під час неформальної та/або інформальної освіти (що здобувалася за освітніми програмами та не передбачала присудження визнаних державою освітніх кваліфікацій за рівнями освіти, але могла завершуватися присвоєнням професійних та/або присудженням часткових освітніх кваліфікацій, а також освіти, яка здійснювалася у порядку самоосвіти), здобувачі можуть скористатися відповідними процедурами, наведеними у **«Положення про порядок визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної та/або інформальної освіти у ВНТУ»**.

Здобувачі мають право оскаржити результати проміжних та підсумкових контрольних заходів, але на лише на підставі аргументованих пояснень, відповідно до **«Порядку організації та проведення заліків, диференційованих заліків, екзаменів у ВНТУ»**, а також безпосередньо звернувшись до освітнього омбудсмена, згідно **«Положення про освітнього омбудсмена з прав студентів ВНТУ»**.

З метою вирішення конфліктних ситуацій, що можуть виникнути у здобувачів із іншими учасниками освітнього процесу та/або недопущення виникнення конфліктних ситуацій слід бути обізнаним у нормах **«Кодексу етики ВНТУ»**.

Здобувачі ВНТУ мають керуватися принципом «нульової толерантності» до будь-яких проявів корупції і повинні вживати всіх передбачених законодавством заходів щодо запобігання, виявлення та протидії корупції і пов'язаним з нею діям (практикам), відповідно до **«Антикорупційної програми ВНТУ»**.

Наведені документи оприлюднені на сайті ВНТУ:
<https://vntu.edu.ua/uk/public-info/zag.html>.

16. Рекомендовані джерела

1. Баумейстер, А. Вступ до філософських студій. – Київ: МАН, 2017. 237 с.
2. Бичко, І., Табачковський, В. та ін. Філософія. – Київ: Центр навчальної літератури, 2019. 648 с.
3. Бліхар, В.С. та ін. Філософія. – Ужгород: Говерла, 2021. 440 с.
4. Габович, О., & Кузнецов, В. Огляд сучасної філософії науки. Філософська думка, (2), 2022, с.137–154. <https://doi.org/10.15407/fd2022.02.137>
5. Габович, О., & Кузнецов, В. Огляд сучасної філософії науки (ст.1): Філософські питання природознавства. Філософська думка, (1), 2022, с.115–133. <https://doi.org/10.15407/fd2022.01.115>
6. Головащенко І. О. Філософія. – Вінниця: ВНТУ, 2017. 200 с.
7. Головащенко І. О. Публікації з історії філософії на сторінках журналу «Філософська думка» у 2022 році. *Sententiae*, 42(3), 2023, с. 84-96. <http://doi.org/10.31649/sent42.03.084>
8. Кайку, М. Майбутнє розуму. – Львів: Літопис, 2017. 408 с.
9. Кайку, М. Фізика майбутнього. – Львів: Літопис, 2017. 432 с.
10. Кайку, М. Гіперпростір. – Львів: Літопис, 2019. 400 с.
11. Канеман, Д. Мислення швидко й повільно. – К.: Наш формат, 2020. 480 с.
12. Лактіонова, А. Філософія інженерно-конструкторських (технологічних) дій: логіка, методологія і філософія науки. Філософська думка, (1), 2023, с.148–161. <https://doi.org/10.15407/fd2023.01.148>
13. Петрушенко, В. Л. Філософія. Вступ до курсу. Історія світової та української філософії. Фундаментальні проблеми сучасної філософії. – Львів: «Львівська політехніка», 2019. 596 с.
14. Сепетий, Д. Аргумент знання проти матеріалізму та стратегія феноменальних понять: методологія і філософія науки. Філософська думка, (3), 2023, с.93–110. <https://doi.org/10.15407/fd2023.03.093>
15. Талеб, Н. Антикрихкість. Про (не)вразливе у реальному житті. – Київ: Наш формат, 2021. 400 с.
16. Талеб, Н. Чорний лебідь. Про (не)ймовірне у реальному житті. – Київ: Наш формат, 2021. 392 с.
17. Фюрст, М., Трінкс, Ю. Філософія. – К.: «Дух і літера», 2018. 536 с.
18. Хома, О. “Аристократична метафізика” і стереотипи. *Jolibert, V. Descartes en questions: l'urgence d'un retour aux textes*. Paris: L'Harmattan. *Sententiae*, 40(2), 2021, с.111-114. 2020 <https://doi.org/10.31649/sent40.02.111>
19. Хома, О. Чого шукає історик філософії? *Marion, J.-L.* (2021). *Questions cartésiennes III: Descartes sous le masque du cartésianisme*. Paris: PUF. *Sententiae*, 41(1), 2022 130-140. <https://doi.org/10.31649/sent41.01.130>
20. Хома, О. Скептичні вислови в «Нарисах пірронізму» і Декартів проєкт «Медитацій про першу філософію». *Sententiae*, 41(2), 2022, с.24-65. <https://doi.org/10.31649/sent41.02.024>

21. Hale, B., Light, A., & Lawhon, L. (Eds). The Routledge Companion to Environmental Ethics. Oxon, UK: Routledge, 2023. 256 p.
22. Scott, F., & Aikin, R. (Eds). The Routledge Companion to Pragmatism. Oxon, UK: Routledge, 2023. 543 p.
23. Chalmers J. D. Philosophy of Mind : Classical and Contemporary Readings. Oxford University Press; 2nd edition, 2021. 816 p.
24. Libet Experiments. Режим доступа : https://www.informationphilosopher.com/freedom/libet_experiments.html

ЛИСТОК РЕЄСТРАЦІЇ ЗМІН

Номер зміни	Номер та дата протоколу засідання кафедри	Номер пункту, що змінюється, та зазначення зміни	Підпис завідувача кафедри
	№ _____ від ____ . ____ .2024 р.	Змін немає / зазначити зміни	
	№ _____ від ____ . ____ .2025 р.	Змін немає / зазначити зміни	
	№ _____ від ____ . ____ .2026 р.	Змін немає / зазначити зміни	
	№ _____ від ____ . ____ .2027 р.	Змін немає / зазначити зміни	